

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. B. H. Coenen, W. L. Ghijsen, N. G. Kam,
J. L. A. Ledebouer, S. H. Stoffel.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Laksheid.

In de *Propria Cures* van deze week wordt geklaagd over de tegenwoordige laksheid der Amsterdamsche Studenten. Het is naar aanleiding van dit artikeltje, dat ook ik mij geroepen voel een soortgelijke klacht, nu tegen de Delftsche Studenten gericht, te uiten. Meer in het bijzonder betreft mijn schrijven echter de redactie-aanvallers in de nummers van het S. W. voor de kerstvacantie.

Men is geneigd, wanneer men één of ander bedroevend verschijnsel opmerkt, en men zich zelve hiervan schuld bewust is, eerst dit verschijnsel zóóveel mogelijk te vergoelijken. Wanneer het zich echter niet meer vergoelijken laat, zoo tracht men zóó spoedig mogelijk de schuld van zijn ontstaan op de schouders van anderen te werpen. Is dit eenmaal gebeurd, hetgeen meestal gemakkelijk kan geschieden, zoo spot en lacht men over die personen, en zorgt er voor bij elke zich voordoende gelegenheid op hunne verkeerdheden en tekortkomingen te wijzen. Men hoopt zodoende de toeschouwers van zijn eigen onschuld te overtuigen en alle opmerkzaamheid van zich zelve af te leiden.

Deze algemeene gewoonte heeft men ook op het Studenten Weekblad toegepast. Men is begonnen te constateeren, dat het Weekblad, al was het nog niet heelemaal niets, dan toch verre beneden het peil stond, waarop het zou kunnen staan. Dit was een voldongen feit.

Even duidelijk is de reden van dit verschijnsel. Ieder begrijpt direct, dat dit gezocht moet worden in het ontbreken van goed geschreven stukjes. Dit toch is te duidelijk, dan dat iemand het zal willen ontkennen.

De lezers, zich zelf hierdoor schuld bewust, haasten zich een zondebok te zoeken, aan wien men deze achteruitgang zou kunnen verwijten. Zodoende hoopten zij de aandacht van de werkelijke oorzaak (hun niet schrijven) af te leiden, om daarna, zich zelf gerustgesteld hebbend, weer in te kunnen dommelen.

Vandaar hunne vele aanvallen tegen de redactie. De werkelijke fout zit echter niet bij de redactie; ik geloof ook niet dat iemand dit in ernst zal willen blijven volhouden. De oorzaak van de onbelangrijkheid der laatste nummers is heel ergens anders te zoeken.

Wilde men toch in het S. W. niet schrijven, omdat de redactie niet beviel, zoo zou men de Delftsche uitingen in andere Studentenbladen moeten vinden! Of bevallen alle redacties niet aan H.H. Delftsche inzenders?

Neen, de onbelangrijkheid van het Weekblad zit hierin, dat Delft tegenwoordig niets meer te zeggen heeft; dat men, óf zijn gedachten te onbelangrijk vindt om ze op te schrijven, óf te laks is dit te doen. Ik hoop, dat het laatste het geval is.

Het verschijnsel door de P. C. deze week bij de Studenten opgemerkt, geldt niet alleen voor Amsterdam. Ook in de andere academiesteden valt een dergelijk feit te constateeren. De inhoud van alle Studentenbladen wijzen erop; het eene artikel is al onbelangrijker dan het andere.

Misschien is het noodzakelijk dezen tijd door te maken, misschien is het geestelijk leven eenige jaren geleden in

Delft, toen een Week- en Maandblad tegelijkertijd konden bestaan, te hoog opgevoerd geweest, laten wij dan zorgen dat die tijd van verslapping zoo spoedig mogelijk voorbij is.

Maar, als dit niet direct mogelijk zal blijken, verwijt dan deze tijd van stilstand niet aan de eenzijdigheid der redactie of andere schoonschijnende argumenten, verwijt dit aan u zelve. Verwijt het aan de weinige belangstelling in de vragen van den dag, aan de weinige animo voor corpszaken, kortom de weinige geestdrift in alles en voor alles.

Ik wil nog even hiervan maar een voorbeeld noemen.

Het lustrum zal dit jaar hier in Delft gevierd worden. De voorstanders van dit feest, voor wien dit toch een bij uitstek belangrijk evenement moet zijn, hebben nog op geen enkele wijze van hunne belangstelling hierin blijk gegeven. Nagenoeg geen letter is nog over dit onderwerp door corpsleden in het S. W. geschreven. Ieder denkt, het zal wel gaan, iedereen is te laks, denkt de commissie moet er maar voor zorgen. Wat zij doet is welgedaan.

Zooals ik reeds in het begin gezegd heb, is het vooral tegen de redactieaanvallers dat ik dit stukje heb willen schrijven. Zij hebben getoond wel in staat te zijn aanvallen tegen de redactie te kunnen schrijven, laten zij nu ook eens toonen, door een oorspronkelijk stukje, hoe zij het weekblad wel willen hebben. Bij hen kan het aan niets anders dan aan laksheid verweten worden, zoo zij dit niet doen. De kolommen van het weekblad staan voor hen open.

Het is een algemeene gewoonte alles aan anderen over te laten, en stilzweigend toe te kijken. Hoe afkeuringswaardig deze eigenschap op zich zelve ook moge zijn, zij is verre te verkiezen boven de ellendige methode om, terwijl men zelf nooit iets oorspronkelijks beweert, het werk van anderen steeds af te breken.

Dit verschijnsel komt tegenwoordig veel voor, dat ieder oppasse dat hij daarin niet vervalle.

W. G.

LITTERATUUR EN KUNST.

Conrad Ferdinand Meyer.

Bij het meerendeel der Hollanders mag de buitenlandsche litteratuur zich slechts in een matige belangstelling verheugen. Wel komen Ebers, Reuter, Dahn, Zola, Dumas, Dickens e. a. er minder stiefmoederlijk af, doch bij voorkeur leest men hen in allernaarste Hollandsche vertalingen, waarin de geur en bekoring van het origineel absoluut verloren zijn gegaan. Zola's gigantische scheppingen zijn dank zij de kunst der Nederlandsche vertalers in vuile, stuitende pornographische werkjes herschapen.

Nog treuriger is het met de kennis der buitenlandsche poësie gesteld. Enkele zéér bekende gedichten uit een „Auswahl Deutscher Gedichte“ of een „Perles de la Poésie Française“ op H. B. S. of Gymnasium er met veel moeite ingepompt, vormen voor velen een poëtisch-litteraire limiet, die zij voor hun geheele verdere leven behouden en niet overschrijden kunnen.

Er zijn wereldberoemde namen, die voor het meerendeel der ontwikkelden niets meer beteekenen als namen. Men heeft er zich aan gewend ze met eerbied uit te spreken en weet in den regel niet meer van ze, als wat

een anekdotische traditie over het uiterlijke leven van haar dragers mededeelt.

Vandaar, dat ik eenige schroom gevoel om te gaan spreken over een dichter, waarvan — naar ik met groote zekerheid mag veronderstellen — zelfs de naam bij de meeste mijner lezers onbekend is.

Juist deze omstandigheid echter geeft aan mijn stukje meer *raison d'être* en maakt mijn taak gemakkelijker, daar deze dus niet bestaan zal in het leveren van een critiek, doch slechts ten doel heeft een groep menschen met groote litteraire schoonheid — hun tot nu toe nog vreemd — bekend te maken. Wederom dus een welkome gelegenheid voor een of ander Vox-schrijver om te spreken van: „verzen (van Marie Madeleine) en wat zinnen om te vullen en de naam van een student”.

Conrad Ferdinand Meyer dan, behoort tot het drietal groote Zwitsersche schrijvers: Meyer, Keller en Leuthold. Zijn geboorteplaats was Kilchberg, klein, eenvoudig dorpje in de rust van het Zwitsersche hoogland. In tegenstelling met de meeste dichters, die in den gloed van hun jeugd-entusiasme hun beste werken scheppen, gaf Meyer pas op latere leeftijd zijn gedichten uit. Wèl waren ettelijken reeds vroeger vervaardigd, doch de dichter bezat in hooge mate de drang tot: „polisser et repolisser”, zoodat zij aan een voortdurend veranderingsproces onderhevig waren, ook later nog in iedere volgende druk weer in gewijzigde vorm voorkwamen, en ten slotte het oorspronkelijke gedicht bijna niet meer te herkennen was. Meestal zijn deze veranderingen tevens verbeteringen geweest, in enkele gevallen echter hebben zij m. i. tot een negatief resultaat geleid. Als voorbeeld van dit laatste, het volgende:

WUND.

Zu Walde flücht ich, ein gehetztes Wild,
Indess der Abendhimmel purpurn quillt.
Ich lieg und keuche; zu mir rinnt herein
Ein stilles Bluten, über Moos und Stein.

Deze vier simpele regels, wonder-teedere, mooi-gevoelde, ondergaan steeds nieuwe gedaanteverwisselingen en komen ten slotte in deze vorm voor:

ABENDROT IM WALDE.

In den Wald bin ich geflüchtet,
Ein zu Tod gehetztes Wild,
Da die letzte Glut der Sonne
Längs den glatten Stämmen quillt.

Keuchend lieg ich. Mir zu Seiten
Blutet, siehe, Moos und Stein —
Strömt das Blut aus meinen Wunden?
Oder ist's der Abendschein?

Zooals men ziet is het gedicht slechts weinig veranderd, de woorden zijn niet veel meer dan van plaats verwisseld en toch . . . de stemming is grootendeels verloren gegaan, het korte, strenge is verdwenen en vooral de twee laatste regels bederven veel.

Zooals reeds gezegd, is Meyer's poesie die van een bezadigd man, die zijn Sturm und Drangperiode reeds lang achter zich heeft, wien geen sterke, wilde hartstochten meer beheerschen. In tegenstelling met Marie Madeleine's kunst, waarvan de gloeiende passie je ontvlamt, zijn Meyer's gedichten doordrongen van een groote rust, de kalme volgende op stormen. En in die rust heeft hij leeren liefhebben . . . , leeren medevoelen het lief en leed zijner strevende, moede medemenschen . . . en bovenal de invloed ondervonden van de grootsche natuur van zijn geboorteland. De woorden, die Shelley in zijn elegie „Adonais” aan Keats wijdde: „He is made one with Nature”, zijn zeker niet minder op C. F. Meyer van toepassing. Deze poesie werkt in hooge mate kalmeerend; de rust, waarvan ze doortrokken is, deelt zich sterk aan den lezer mede, doet hem het agiteerende heden vergeten en wekt bij hem op een weemoedig-zoete herinnering aan vroegere tijden, aan zonnige dagen in groene natuur doorgebracht, aan lang-gedragen en lang-vergeten leed, waarvan bij teedere stemmingen nog slechts nauw de naklank zachtkens klinkt.

Zij werkt veredelend en verheffend, vereenigt het schoone met het goede, ware en gezonde en staat als zoodanig, ook volgens mijne meening, ongetwijfeld boven Madeleine's liefdesliederen. Zij verhoudt zich tot deze poesie, als Beethoven's „Mondschein Sonate” staat tot Wagner's „Isolde's Liebestodt”; beiden hebben liefde tot grondslag of zijn er door geïnspireerd,

doch met welk een breed verschil! Hoor, hoe wonderschoon Meyer zijn vroeg-gestorven geliefde herdenkt, in:

WEIHGESCHENK.

Heute deiner zu gedenken,
Deren Grab die Nacht bethaut,
Nahen wir mit Weihgeschenken
Und gedämpftem Klagelaut!
Warum war dir's nicht gegeben,
Mutig deinen Tag zu leben?

Chor:

Warum schwandst du vor dem Ziel,
Allerlieblichstes Gespiel?

Braune, schwermutvolle Augen,
Oeffnet euch ein letztes Mal!
Laszt aus euren Tiefen saugen
Mich noch einen süßen Strahl!
O wie hatt' ich euch so gerne,
Traute, träumerische Sterne.

Chor:

Sanften Schlummer, gute Ruh!
Thu die Augen wieder zu!

Wie das Schüttern zarter Saiten
Schlichen sich in jedes Herz
Deine stillen Lieblichkeiten,
Deiner Züge leiser Schmerz!
Feuchte Waldesschatten lagen
Ueber dir in Lenzestagen. —

Chor:

Schwermut, Königin der Nacht,
Hat ihr Mägdlein umgebracht!

Wie ein Reh dem Wald entronnen,
Das ein üppig Thal entdeckt,
Nahtest schüchtern du den Bronnen,
Bebst, vom eignen Bild erschreckt!
Aengstlich, wo sich Wege theilen,
Seh' ich zweifeln dich und weilen.

Chor:

Ohne Glauben an das Glück,
Flohst ins Dunkel du zurück!

Zeigte jung ein arger Spiegel
Dir den Wurm in jeder Frucht?
Schwebte nahen Todes Flügel
Ueber dir mit Eifersucht?
Nie hat dich ein Arm umschlossen,
Liebe hast du nie genossen —

Chor:

In der Sel'gen keuschen Hain
Tratest unvermählt du ein.

Willig stiegst du die Stufen
Nieder in dein frühes Grab,
Wandtest dich, von uns gerufen,
Lächelnd um — und stiegst hinab!
Mit gelassener Geberde
Schiedest du vom Grün der Erde —

Chor:

Lieszest du das süße Licht,
Doch vergessen bist du nicht!

Inderdaad nog iets anders als het:

„Auf deinen Wangen hektisches Rot,
Auf deinen Lippen ein Schrei nach Lust!

uit „Moriturus” — misschien niet schooner doch zeker veel gezonder en meer verheven.

Dan weer vergelijkt hij het sterven van een kind met het verwelken van den tuin, waarin het omging en speelde in de lente bloeit de tuin in nieuwe pracht en zoekt tevergeefs den makker:

DAS TODTE KIND.

Es hat den Garten sich zum Freund gemacht,
Dann welkten es und er im Herbst sacht,
Die Sonne ging und es und er entschlief,
Gehüllt in eine Decke weisz und tief.

Jetzt ist der Garten unversehns erwacht,
Die Kleine schlummert fest in ihrer Nacht.
Wo steckst du? summt es dort und summt es hier.
Der ganze Garten frägt nach ihr, nach ihr.

Die blaue Winde klettert schlank empor
Und blickt ins Haus: Komm hinterm Schrank hervor!
Wo birgst du dich? Du thust dir's selbst zu leid!
Was hast du für ein neues Sommerkleid?

Ten slotte wil ik tot verdere kennismaking nog eenige
gedichten citeeren:

DIE ZWEI REIGEN.

Ein Cherub schritt das Thal empor
Und schlug das Volk mit Schwert und Pest,
Hinsank der halbe Jugendflor —
Die Schwalbe kehrt und baut das Nest.

Brautführer will der Frühling sein
Und wer das Lieb verloren hat,
Dem giebt met einem blüh'nden Mai'n
Er eines an des todten Statt.

Er führt auf schwellend grünen Plan
Den Rest der Jugend, neu gepaart,
Und hebt ein mächtig Fiedeln an
Von Liebesglück und Minnefahrt.

Die Paare fliegen rasch daher,
Ein Lenzgezind, gejagt vom Wind,
Dabei wird manches Herze schwer,
Das an die alte Liebe sinnt . . .

Doch Leben hat das Leben gern,
Und leicht gewöhnt sich Brust an Brust,
Die Todten liegen tief und fern
Und wissen nichts von uns'rer Lust . . .

Die Sonne schwand. Hell scheint ins Land
Der Mond und streut den Silberglanz,
Der Reigen dreht sich Hand in Hand
Und Mund an Mund und Kranz an Kranz . . .

Da steigt es aus der Weise leis
Und beut sich auch die Hände sacht:
Genüber schwebt een sel'ger Kreis
Im blauen Duft der Lenzesnacht.

Wie Flöten hört man ein Getön,
Der gelle Geigenstrich verscholl,
Der Chor der Todten schreitet schön . . .
Und ohne Groll . . . und friedevoll . . .

DAS GEISTERROSZ.

Durch den dreigetheilten Bogen,
Des Triumphes prangend Thor,
Durch die lauten Menschenwogen
Dort zum Capitol empor
Lengt den Tanz der weissen Pferde
Cäsars lässige Geberde.

Hinter des Triumphes Wagen
Duldend oder grollend gehn
Ueberwundne Ketten tragen
Cäsars lebende Trophä'n.
„Dieser!“ höhnt es im Gedränge,
„Dieser Trotz'ge!“ zischt die Menge.

Unberührt vom Hohn der Stunde,
Starren, traumgefüllten Blicks,
Geht, ein Singen auf dem Munde,
Ruhig Vercingetorix *) —
Fremde Weise, fremde Worte,
Mit dem Geist an fremdem Orte:

„Cäsar, blendend weisse Rosse
Hat Hispanien dir gebracht!
Ellid, edler Ahnen Sprosse,
Dunkel ist er wie die Nacht —
Deine Schimmel, deine viere,
Tauscht' ich nicht mit meinem Thiere . . .

Ellid heiszt der wackre Jäger
Stark von Wuchs und fest im Bug,
Welcher mich ins Römerlager

Mit gewalt'gen Sprungen trug . . .
Der zum Opfer ich gegeben
Mich für meines Volkes Leben!

Dreimal flog ich um im Kreise,
In der Faust des Schwertes Blitz,
Noch im Lauf, nach Gallier Weise,
Sprang ich ab vor Cäsars Sitz . . .
Ellid schickt' ich zu den Todten
Mir voran als meinen Boten!

Wie er mir ins Anlitz schnaubte,
Stiesz ich, Blick verzenkt in Blick,
Hinter seinen mächt'gen Haube
Stracks das Schwert ihm durchs Genick . . .
Das mir eines Rosses Ehre
Mangle nicht im Geisterheere.

Ellid sprengt seit langen Jahren
Mitten in der bleichen Jagd,
Wann daheim die Todten fahren
Durch die Wälder, bis es tagt . . .
Sehn sie meinen led'gen Renner,
Wundern sich die stillen Männer . . .

Lange Jahre lag gebunden .
Ich in feuchter Kerkergruft —
Kettenschwere, dumpfe Stunden —
Endlich wieder Tag und Luft —
Ellid, schwarzer Ellid, spüte
Dich! Du witterst, wo ich blute!

Heute endlich! Endlich heute!
Wann der Kahle schwelgt am Mahl,
Würgt er seine Siegesbeute
Mit dem letzten müden Strahl, . . .
Wann die Sonne niedergleitet,
Wird mir Block und Beil bereitee.

Henker, nimm das Beil zu Händen!
Nicht das Beil? . . . so nimm den Strang!
Drossle mich! Nur enden, enden!
Letzte Schmach! Sie währt nicht lang . . .
Ellids kurzes Hufgestampfe
Hör ich nahn im Todeskampfe!

Sterbend pack' ich Ellids Haare,
Ein Befreiter spring' ich auf,
Fahre, schwarzer Ellid, fahre!
Nach der Heimat nimm den Lauf!
Wogen tosen! Rhodans Stimme!
In den Strom, mein Thier, und schwimme!"

Cäsars Schimmel blähn die Nüstern.
„Ave Triumphator!“ schallt.
Des Gebundnen Lippen flüstern:
„In der Heimat bin ich bald!
Ellid mit gestrecktem Jahn
Wird mich nach der Heimath tragen!"

JETZT REDE DU!

Du warest mich ein täglich Wanderziel,
Viellieber Wald, in dumpfen Jugendtagen,
Ich hatte dir geträumten Glücks so viel
Anzuvertraun, so wahren Schmerz zu klagen.

Und wieder such' ich dich, du dunkler Hort,
Und deines Wipfelmeers gewaltig Rauschen —
Jetzt rede du! Ich lasse dir das Wort!
Verstummt ist Klag und Jubel. Ich wil lauschen.

3 Februari 1903.

J. B. H. COENEN.

De 2de Serie Groepen-tentoonstelling in Pulchri Studio.

Deze tentoonstelling is zeer zeker een bezoek waard. Er zijn eenige heel mooie schilderstukjes en beeldhouwwerken te bewonderen, hoewel ook allerbanaalste, allerslechtste schilderijen aanwezig zijn.

Het landschap is weer het sterkst vertegenwoordigd en vindt in het schilderen daarvan hier zijn meester in Gorter. Wonderlijk gevoelig van stemming en kleur zijn de meeste zijner hier geëxposeerde werken, waaronder vooral uitmunt „Herfstzon“. De weërgave der rood-bruin-gouden bladeren

*) Koning der Franken, door Julius Ceasar gevangen genomen.

is geschied met de grootste waarheid en Gorter laat ons het bosch zien in al de heerlijkheid van een rossig-zonnigen herfst-dag. „October” is een heel, heel klein doekje, maar zoo subliem fijn van teekening en stemming, dat ik het niet zou willen ruilen voor „Dordrecht”, het grootste werk, dat Du Chattel hier ten toon stelt, hoewel het eerste voor f 150,—, het laatste voor f 2400,— (de hoogste prijs op deze tentoonstelling) te koop is. Hoewel dit „Dordrecht” van Du Chattel gezien is op een zonnig-lichten dag, zoo kwam toch onwillekeurig bij mij op eene vergelijking van dit doek met Jacob Maris' heerlijk in zwaar-grauw-bewolkte luchten-gehuld Dordt. Hoe is dit laatste Dordrecht mij liever! Du Chattel is hier niet op zijn best vertegenwoordigd, hoewel zijn „Loenen aan de Vecht” lekker frisch van kleur is en ook „Grijze Dag” en „De Molen” niet onverdienstelijk zijn.

Ook Doeleman heeft evenals Gorter de poësie der herfst leeren kennen en geeft ons in zijn gevoelig geschilderde bosschen veel te genieten, hoewel de afwerking soms iets te wenschen overlaat.

Van Jan van Essen vallen slechts te vermelden de twee landschapjes bij Bergen. Mooi steekt op het eene het wit-gele duinzand af tegen het donkergroen der struiken en het grijs-zwart van de lucht.

Mejuffrouw Etha Fles ziet alles, wat zij schildert in eene zacht-zoete-droomstemming van blauwe wazigheid.

Dat zij het water en de brug over de Seine ziet in een grijs-blauwe schemerte kan ik mij voorstellen, maar een blauwe juffrouw met roode oogen in een blauwe tuin vind ik leelijk. Heel mooi van haar is de Chimère van N. Dame.

Nog zijn van de landschapschilders te noemen Gruppé, die een mooien Wassenaarschen weg en een klein stukje „Een ochtend in Voorburg” inzond.

Onder de overige exposanten merken wij op Haverman, die ook hier weer toont een onzer allereerste portretschilders te zijn.

Gratama zond mooie portretten en stillevenen in. De „Bedelaar”, de twee aarden potten en de visch op een vergiet munten in zijne inzending uit.

Ook Eduard Frankfort geeft mooie dingen te bezichtigen, vooral in „Het schrijven van een Echtscheidingsbrief”, waarin de ernst der drie joden, die zich over een papier heen buigen, goed is weergegeven; verder in een Synagoge, een neger en in „Oude mannen in een park”.

De aantrekkelijkheid dezer tentoonstelling wordt zeer verhoogd door een twaalftal beeldhouwwerken van Toon Dupuis, waarvan vooral uitmunten een wit-blanke buste van mevrouw L. D., waarin treft de haarwring, die in heerlijk-zoet-vloeiende lijnen is weergegeven, het 5-jarig zoontje van den landschapschilder van Soest, Louis Bouwmeester, wiens kop wel wat al te klassiek is weergegeven, de bekende groep „de kus” en de bruinbronzen buste van den heer J. H. J. K.

Er is verder nog werk van Buisman, v. d. Haar, de Haas, Candel en mejuffrouw v. d. Haas, van wien de beide laatsten ons zeer leelijke prentjes te zien geven.

Het is grappig na te gaan, hee bij de opgegeven prijzen op de prijslijst, de waarden der verschillende doeken van een zelfden artist niet zijn opgemaakt naar de qualiteit ervan, maar berekend schijnen te zijn naar de oppervlakte, die de schilderij inneemt.

MEYERS.

SOCIALE AANGELEGENHEDEN EN WETENSCHAP.

Twijfel en waarheid.

Plus uno verum, esse non potest.
CISERO.

Het is duidelijk, dat een onderwerp als dit, niet in een paar woorden geheel en al kan worden uiteengezet. Wij bepalen ons dus hier alleen bij enkele korte overwegingen.

De twijfel onderscheidt men in een werkelijke en een methodische. Werkelijk is zij, wanneer men oordeelt, dat 't betwijfelde werkelijk twijfelachtig is; methodisch is zij, wanneer zij slechts is voorgewend. Wanneer men in de meetkunde verschillende stellingen zoogenaamd uit 't ongerijmde bewijst, dan is de twijfel, die men begint voor te wenden zuiver methodisch. De methodische twijfel heeft dan ook hooge wetenschappelijke waarde en is dikwijls ook in de wijsbegeerte in toepassing gebracht. Wanneer

b. v. de kerkvader Augustinus in zijn samenspraak met Enodius de zedelijke deugdelijkheid van den vrijen wil tracht te verzoenen met de macht, die wij bezitten om slecht te handelen, zegt hij tot zijn ondervrager: „Degene, die ons de vrijheid gegeven heeft, is een wezen, waarvan de handelingen onberispelijk zijn”. Daarop antwoordt Enodius: „Ik geloof dit alles zekerlijk, maar ik begrijp 't nog niet, laten we dus zoeken, door te doen, alsof al deze waarheden onzeker waren, etc. De methodische twijfel is echter niet die van 't scepticisme. Gene is n. l. kunstmatig gevormd om beter tot inzicht en objectieve zekerheid te komen. Methodisch aan alles twijfelen zou echter onzinnig zijn. Dat is n. l. een begrip, waarvan de deelen met elkaar in tegenspraak zijn en als zoodanig een wanbegrip. Methodische twijfel toch stelt 't bestaan van een zekerheid voorop. Een algemeene twijfel kan dus niet methodisch zijn, wel reeel. Maar desniettegenstaande is de twijfelleer in tegenspraak met zich zelve. Door redeneering toch komt ze tot het resultaat, dat men niet in staat is, een goed oordeel te vellen. Zekerlijk is 't voor een scepticus moeilijk op deze contradictie te antwoorden.

Het meest gevreesde argument echter is dat van de oneindige reeks. Het verstands- of comparatieve oordeel zou bij 't onderzoek naar de waarheid ervan een nieuw oordeel behoeven, dit weder een nieuw en zoo tot in 't oneindige door. 't Gevolg is dus door de noodzakelijkheid van een oneindige reeks oordeelen en de waarheid zou niet te bereiken zijn. De mensch echter heeft 't vermogen om na te denken over zijn eigen gedachte. Hij kan als voorwerp van zijn kennis zijn zeker oordeel nemen en in dit oordeel het verband tusschen subject en praedicaat. Nu is hij in staat in te zien, dat dit geschiedt door de objectieve kennis van het verband tusschen deze twee termen en zoo rechtvaardige zich het zekere oordeel zelve. Dit verdient natuurlijk nadere toelichting.

Het is bekend hoe de synthetisch apriorische oordeelen van Kant leiden tot het subjectieve van de waarheid. Wanneer men in de wetenschap toch 't praedicaat bij 't subject voegt, zoo redeneert Kant, dan is dit synthetisch, daar 't niet gegeven wordt door de analyse van de natuur van 't subject. Vervolgens is de synthetische akt „a priori”, want de reden, waarom men bij de oordeelen het praedicaat bij 't subject voegt, zijn niet ontleend aan de ervaring. Daaruit volgt echter, dat de noodzakelijkheid der oordeelen niet objectief is, maar zuiver subjectief. Zij is 't gevolg van een natuurlijken blinden aandrang. Maar heeft 't dan nog zin als wij tot elkander spreken? Als gij toch over een schommel spreekt, dan beduidt dat tegenover mij niets, uw paard behoeft niet mijn paard te zijn. Waarlijk Kant verdient zijn verheven bijnaam van „der Erstaunliche”; hij toch is de uitvinder der synthetisch-analytische oordeelen.

Stel eens, men twijfelt aan de propositie $2 + 2 = 4$ of ze identiek is of niet. Dan toch kan men de kennis verkrijgen door eenvoudige analyse. Analyseer ik 't eerste symbool 2 in zijn samenstellende elementen ($1 + 1$) en evenzoo het tweede in ($1 + 1$) en ook 't symbool 4: ($1 + 1 + 1 + 1$), dan toch bevestigt de intelligentie de identiteit van 't geheel en zijn samenstellende deelen. Maar dan bevestigt ook onze intelligentie de identiteit van de hoeveelheden respectievelijk door $(1 + 1) + (1 + 1)$ en door $(1 + 1 + 1 + 1)$ samengesteld. Het is mij onmogelijk de identiteit niet in te zien, zij bestaat en dat is 't, wat men de objectieve waarheid van de identiteit tusschen 't subject en praedicaat noemt.

Ten overvloede nog zegt Mercier: Aussi longtemps que l'objet de l'assentiment de l'intelligence n'est pas réduit à des termes d'une absolue simplicité, il n'exerce pas sur elle une action nécessairement entraînant. La preuve en est que toute proposition non immédiate a besoin, pour se faire admettre, d'être démontrée. Or démontrer une proposition, c'est la tenir, au moins provisoirement et par méthode, pour douteuse. Donc, l'intelligence a bien dûment le pouvoir de suspendre son assentiment, tant que l'évidence immédiate de l'appartenance ou de la non-appartenance objective du prédicat du sujet ne le détermine pas à se produire.

Waarom zijn we dus zeker? Wij zijn zeker, omdat de objectieve duidelijkheid de zekerheid motiveert. Waarvan hebben wij zekerheid? wij hebben zekerheid van de proposities, waarvan de objectie klaarblijkelijkheid de zekerheid motiveert. Het waarheidscriterium is inwendig, het is niet ontleend aan een uitwendige autoriteit, maar bestaat in de kennis zelve van 't subject, dat zich als zeker

(Zie vervolg Bijvoegsel.)

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD

van DONDERDAG 5 FEBRUARI 1903.

oordeelt. Het is objectief, omdat het bestaat in de klaar-blijkelijkheid der ontologische of objectieve waarheid. De tegenwerping van den scepticus, dat een waarheids criterium gecontroleerd zou moeten worden door een ander criterium en zoo doorgaande tot in 't oneindige, is dus valsch. De waarheid, die we verkrijgen, is niets anders dan het objectieve verband tusschen 't een of ander subject en praedicaat, een verband, dat 't verstand bemerkt, tegelijkertijd, wanneer 't de beslissende werking waarneemt, die het daarop uitoefent.

Ten slotte willen we nog eens nagaan tot welke dwaasheid de synthetisch-apriorische beschouwingswijze van het consaliteitsbeginsel, door Kant verkondigd, aanleiding geeft. Al wat geschiedt, heeft een oorzaak noodig, zou volgens hem synthetisch analytisch zijn. Maar dan zou als men 't begrip „veroorzaakt feit” neemt, dit een synthesis zijn tegenover 't begrip „feit”. Maar daar de inhoud van 't eerste begrip grooter is dan die van 't tweede, zoo is ook zijn omvang kleiner, m. a. w.: Er zijn meer feiten, dan veroorzaakte feiten. En zoo staan we met Kant voor een „logisch mirakel”, dat hij niet anders kon oplossen, dan door te beweren, dat dit in een andere wereldorde wel mogelijk kon zijn, bij menschen met andere hersenen, etc. In de logische orde waren mirakelen mogelijk, niet in de wereldorde, door 't ingrijpen van een hoogere macht. Daar toch zijn ze immers ondenkbaar! Juist andersom dachten daarover de volgelingen der oude wijsbegeerte.

En nu vraag ik, is de twijfelleer geen schandelijke verwaarloozing van al hetgeen de wijze Sokrates reeds zeide, die de liefde voor kunst en wetenschap bij zijne leerlingen trachtte op te wekken om hen tot de „waarheid” te brengen en zegt niet de beroemde middeleeuwsche monnik de H. Thomas van Aquino, dat degene, die beweert niet anders dan te kunnen twijfelen, liegt tegen zijn eigen geweten? En bovendien, wat een voldoening geeft 't niet de waarheid te hebben gevonden! Hoevelen hebben zich daarvoor niet opgeofferd, hoeveel martelaars gaven daarvoor niet hun leven! Zij 't dus voortaan onze taak deze te zoeken, te zoeken met een rusteloozen ijver en zeker zullen we haar vinden, gedachtig aan de woorden van den grootsten filosoof en menschenkenner: „zoekt en gij zult vinden”.

X.

De staking van het spoorwegpersoneel.

De Nederlandsche bourgeoisie is geschrokken!

Het blijkt maar al te duidelijk uit den angstig-spijtigen toon van de groote toonaangevende bladen: Rotterdammer, Nieuwe Courant, Nederlander, e.s. Het klasseninstinct der bezitters blijkt fijn genoeg ontwikkeld te zijn, om te beseffen, dat de nederlaag door hen geleden van verstrekkende gevolgen is; maar al te juist merken zij op, dat de macht is verplaatst, en vragen eenstemmig: „waar moet dat naar toe?” Inderdaad, de Nederlandsche bourgeoisie heeft alle redenen tot bezorgdheid.

Meer dan elders is in ons land de bewustwording der arbeidersklasse pijnlijk geweest, schier nergens wordt de nieuwe maatschappij met groter smarten geboren.

Lang verzonken in een poel van ellende en verdierlijking, zwaar afgebeuld en uitgebuit, zijn de Nederlandsche werkers het eerst wakker geschud door het bezielend woord van Domela Nieuwenhuis. Maar 't ontaarde geslacht was nog niet in staat den taaien, hardnekkigen kamp der organisaties te strijden; vóór 't zoover kwam moest nog een harde leerschool doorgemaakt, een lange lijdensweg afgelegd worden.

Men geloofde de wereld met één slag te kunnen omwentelen, men sprak van revolutie en van nieuwe samenleving, als van morgen.

En de tegenslag: de teleurstelling en ontmoediging bleven niet uit.

Het anarchisme, de tering der arbeidersbeweging, zooals Troelstra het noemt, veroverde de hoofden en harten der werkers, en de geheele actie verliep in 't moeras van individualisme en phraseologie.

Maar het Nederlandsche proletariaat zou zich herstellen, en al ging het langzaam en pijnlijk, een nieuwe beweging

ontstond, klein en onbeduidend in 't begin, maar van den aanvang af van meer innerlijke kracht en degelijkheid, dan de oude ooit was geweest.

Met klimmende belangstelling en ongerustheid zagen de bezitters de nieuwe actie groeien, de Nederlandsche werkers zich opnieuw scharen onder de banier van 't strijdende internationale proletariaat. Maar bezorgd voor hun macht waren zij nog niet, nóg vertrouwden zij op hun vele hulpbronnen en machtsmiddelen: op wetgeving en leger, op positie en kapitaal en niet het minst op de onderlinge oneenigheid der arbeiders. Wel waren zij hier en daar tot concessies genoodzaakt, maar deze golden meestal slechts enkele hunner, niet de klasse — in haar geheel; in allen gevalle grepen zij niet diep in hunne machtspositie in.

Maar er kwam kentering.

Het schijnt, dat de Nederlandsche arbeidersbeweging, eindelijk voorgoed aan den doodelijken greep van 't anarchisme ontworsteld, zich haast om 't verlorene in te halen. De beweging groeit zienderoogen in omvang, deugdelijkheid en intensiteit. De verkiezingen in Amsterdam IX en III, troffen het Nederlandsche kapitaal als felle mokerslagen, noodzaakten het kleur te bekennen: de bezitters — geloovigen en ongeloovigen — op een hoop!

En daarna de staking van het spoorwegpersoneel.

Uitgebroken, niet om een stoffelijk voordeel, maar om een idee, om 't hoog moreele beginsel der solidariteit met strijdende medearbeiders, heeft zij door de deugdelijke voorbereiding, de stramme discipline, de voorbeeldige houding en het volledig succés de verwachtingen der grootste optimisten verre overtroffen. De bezitters hebben de tanden van 't proletariaat gezien, en zij hebben gesidderd; zij hebben begrepen, dat daar een macht is ontstaan, waartegen zij met al hun geweldmiddelen het hoofd zullen stooten. Zij hebben ingezien, wat de werkers, als zij het willen, het zonder hen evengoed kunnen stellen, zij hebben gevoeld voor de maatschappij overbodig te zijn geworden.

Inderdaad heeft het proletariaat eenige uren Nederland beheerscht.

Nu de eerste schrik voorbij is, haasten de bezitters zich elkander den schuld te geven van wat is geschied, en beramen allerlei middelen om een herhaling van 't gebeurde te voorkomen. Maar nu is het te laat.

Al verbiedt men den spoorwegmannen het staken, al maakt men allerlei draconische uitzonderingswetten; door geen repressaille-, noch onderdrukkingsmaatregelen is meer te smoren het ontwaakte klassenbewustzijn van het werkende volk. Het is zich bewust geworden van zijn positie en van zijn kracht en heeft getoond deze doelmatig te kunnen aanwenden in eigen belang, wat ten slotte toch ook weer het belang der geheele menschheid is. Neen heeren, uw oppermacht, uw alleenheerschappij heeft haar langsten tijd gehad; uw slaven zijn menschen geworden.

De strijd is nog niet volstreken. Nog moet veel geschieden; veel tranen zullen nog geplengd, veel zweet en bloed gestort moeten worden, vóór wij de nieuwe samenleving kunnen begroeten.

Maar de dageraad gloort reeds: straks komt de zon op.

Weer gaat het oeconomisch leven van Nederland zijn gang, schijnbaar precies zooals voorheen.

Maar in het ratelen der spoortreinen, het snorren der fabrieksraden, het dreunen der machines; te midden van het gehamer der werkplaats, het bulderen van den wind en het ruischen der zee, zullen de werkers als een heerlijke belofte steeds luider en jubelender het refrain onderscheiden:

Aan U o Volk, de zegepraal!

S. D.

Berichten en mededeelingen.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Bedankt voor het lidmaatschap:

O. J. van der Elst.

W. Th. Holtappel.

C. J. J. Ett.

G. A. Huender.

COMMISSIE TOT REDACTIE VAN DEN
ALMANAK 1904.

Candidaten bij den Senaat gesteld (29 Jan.) voor:

President: J. G. Bijl.
R. Aug. Gorter. *)
Secretaris: J. B. H. Coenen.
Vice-President: A. Ph. van Aken.
Commissaris A: H. Steketee.
Commissaris B: J. A. K. van Hasselt.

*) 2 Februari gesteld door 10 leden.

Eventuele stemmingen zullen nader bekend gemaakt worden.

SOCIETEIT PHOENIX.

Candidaten voor een Verificatie-Commissie:

J. J. A. Knoote.
J. H. C. Salberg.
A. G. Ferf.

SNEUNTOJOUNSELSKIP „FRISIA”.

Takkom Sneun gearkomste by SYTSE POSTHUMUS, Aude Delft 35.

DELFTSCHE STUDENTEN VOETBAL-VEREENIGING.

De wedstrijd D. S. V. V.—Quick vond geen doorgang en zal waarschijnlijk in den Haag gespeeld worden.

Zondag a. s. Competitie-wedstrijd tegen Volharding op het Schuttersveld te Rotterdam. Vertrek der trein: 11.48 (Greenwichtijd.) Elftal:

Nix.
Bauerman. Brutel.
Reuhl. Godin. Niermeyer.
Ter Horst. Bergsma. Lagerwey. Bakker. Kakebeeke.
Stand der competitie:

	gesp.	gew.	gel.	verl.	punt.	doelpunten voor.	tegen.	gemidd.
Quick (H.)	7	5	1	1	11	30	8	1,57
D. S. V. V.	4	2	1	1	5	12	5	1,25
Achilles	5	2	2	1	6	10	11	1,20
Concordia	5	2	—	3	4	6	14	0,80
Volharding	5	—	—	5	—	5	25	—

AGENDA.

DELFT.

Zaterdag 7 Februari. Stads Doelen. Rotterdamsch tooneel-gezelschap: „Monna Vanna”; 7½ uur.

DEN HAAG.

Vrijdag 6 Febr. Ned. Tooneel: „Fijne beschuiten”; 8 u.
Kunstkring: Voorstelling van Fregoli; 8 uur.

Zaterdag 7 Febr. Geb. v. K. en W.: Beethoven-concert, uitvoering van de Negende Symfonie, de Koorfantasie en de Groote Mis, onder leiding van Mr. Henri Viotto; 7½ uur.

Fransche Opera: „Sapho”; 8 uur.

Kunstkring: Voorstelling van Fregoli; 8 uur.

Maandag 9 Febr. Fransche Opera: „La grande-duchesse de Gérolstein”; 8 uur.

Diligentia: Liederavond van Emma Nevada.

Vrijdag 13 Febr. Ned. Tooneel: Jubilee Jan C. de Vos: „Droeve min”; 8 uur.

ROTTERDAM.

Zaterdag 7 Febr. Nutsaal: Concert van Mary Olson en Twadar Nachèz; 8 uur.

Dinsdag 10 Febr. Tivoli-Schouw. Kinderkoor: St. Caecilia: „De Kaboutertjes te Rotterdam”; 8 uur.

ADVERTENTIEN.

Café-Restaurant HOTEL CENTRAL

Levering van Déjeuners, Diners, Soupers, Koude en Warme Schotels.

Uitstekende gelegenheid om te Dineeren ook bij abonnement.

Verschillende appartementen voor Vergaderingen.

Pilsener Urquell. Franziskaner Leistbräu.

G. M. VAN DE SEIJP Hz., Cuisinier.

Gelegenheid tot KOFFIETAFEL

voor 5 à 6 Heeren,

en tevens voor Dineeren.

Aan hetzelfde adres een **gemeubileerde ZIT- en SLAAPKAMER te huur.**

Adres VOLDERSGRACHT 23.

Restaurant **J. L. BÜHLER,**
Houttuinen 2, Delft.

Specialiteit in:

FRANZISKANER LEISTBRÄU.
PILSENER-URQUELL.
BIERHANDEL. WIJNHANDEL.

Levering aan huis van prima
BORDEAUX-, RIJN-, MOEZEL-, CHAMPAGNE-
en MORGENWIJNEN,
tegen concurreerende prijzen.

WINTERSHOTELS.

DEJEUNERS, DINERS en SOUPERS.
WARME en KOUDE DAG- en AVONDSHOTELS.

ZEEUWSCHE OESTERS.

Geopend tot 2 uur 's nachts.

Het weekblad „De Nederlandsche Sport” ligt ter lezing.

Delftsche Stoomververij en Chemische Wasscherij

VAN

A. F. BOSMAN, Oude Delft 72.

VERVEN EN UITSTOOMEN

van alle Heeren-Costumes enz. enz.

Tevens wasschen van HANDSCHOENEN,
Spoedige aflevering. Betaling à contant.

Oranje Limonade

van het Delftsche Scheikundig Laboratorium is steeds voorhanden bij

J. J. G. BOERE,

Telefoonnummer 188. Hypolitusbuurt 2.

Bierbrouwerij **Ijsfabriek**

P

voorheen A. VAN BERCKEL & ZOON.

SPECIALAAL

PILSENER BIER.